

PIRMAS SKYRIUS

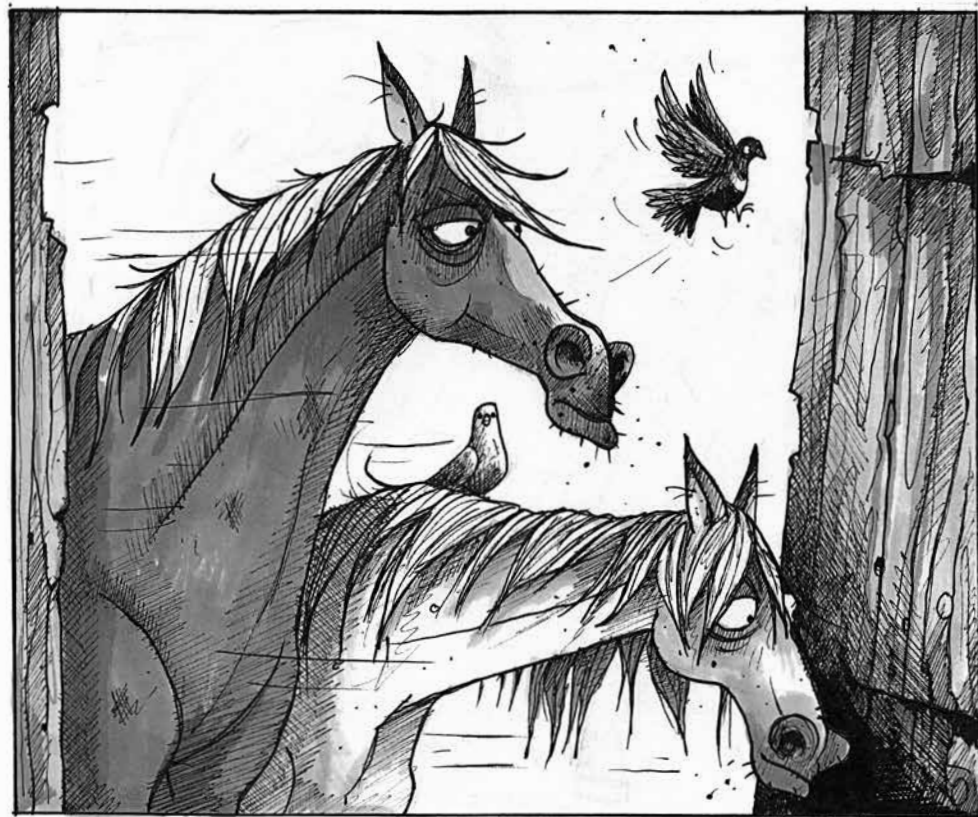
DVARO ŪKIO ŠEIMININKAS PONAS DŽOUNSAS nakčiai uždarė vištides, bet buvo per daug įkaušęs ir pamiršo užsklęsti landas. Nešinas žibintu, kurio skleidžiamos šviesos ratas švysčiojo į šalis, jis nusvirdu-liavo per kiemą, prie užpakalinių durų nuspypė batus, iš kamaroje pūpsančios statinaitės prisileido paskutinį stiklą alaus ir, užlipęs laiptais, nuėjo į lovą, kurioje jau knarkė ponia Džouns.

Vos tik miegamajame užgeso šviesa, visuose ūkio pastatuose kilo sujudimas ir bruzdesys. Mat dieną buvo pasklidusi žinia, kad senasis Majoras, parodoje prizą nuskynęs Jorkšyrų veislės kuilyms, praeitą naktį regėjo keistą sapną ir nori jį papasakoti kitiems gyvuliams. Buvo sutarta, kad vos tik ponas Džounsas pasitrauks iš kelio ir bus saugu, visi

susirinks didžiojoje daržinėje. Senasis Majoras (jis visada vadintas būtent taip, nors parodoje dalyvavo Vilingdono Gražuolio vardu) ūkyje buvo labai gerbiamas, todėl visi mielai sutiko paaukoti valandą miego ir pasiklausyti, ką jis papasakos.

Viename didžiosios daržinės gale, ant šiokios tokios pakylos, šiaudų migyje po žibintu, pakabintu ant sijos, jau buvo įsitaisęs Majoras. Jis skaičiavo tryliktus gyvenimo metus ir per pastaruosius kelerius gerokai patuko, bet buvo stotingas pažiūrėti, protingas ir romus kuily, nors ir niekada netrumpintais iltiniais dantimis. Netrukus ėmė rinktis kiti gyvuliai ir pagal savo gymį taisyti kaip kuriam patogiau. Pirmi pasirodė trys šunys – Cilė, Džesė ir Gnaičius – ir dešimt kiaulių: visi jie klestelėjo į šiaudus tiesiai priešais pakylą. Vištos sutūpė ant palangių, balandžiai užpurpė ant gegnių, avys ir karvės sugulė už kiaulių ir ėmė atrajoti. Du darbiniai arkliai, Kuoka ir Dobilė, atplumpino kartu ir žengė neskubėdami, kuo atsargiausiai statydami stambias, šeriuotas kanopas, kad nesutrėkštų kokio nors šiauduose lindinčio menkesnio gyvio. Dobilė buvo kresna, ne vieną jauniklį atvedusi vidutinio amžiaus kumelė, po ketvirto kumeliuko taip ir neatgavusi grakštumo. Kuoka buvo didelis gyvulys, ties guga beveik aštuoniolikos plaštakų ūgio, o jėgos turėjo už du paprastus arklius. Jam ant snukio prie šnervių bolavo balta dėmė, dėl jos Kuoka

atrodė kvailokas ir tikrai nebuvo iš gudriausių, bet ūkyje visi jį gerbė už ramų būdą ir nepaprastą ištvermę. Įkandin arklių atėjo balta ožka Miurjelė ir asilas Bendžaminas. Iš visų ūkio gyvulių jis buvo seniausias ir bjauriausio būdo. Bendžaminas kalbėdavo retai, o prasižiojęs įprastai rėždavo kokią nors pašaipią mintį, pavyzdžiui, pasakydavo, kad Dievas davė jam uodegą gintis nuo musių, bet geriau nebūtų nė tos uodegos, nė ko ja vaikyti. Jis vienintelis iš ūkio gyvulių niekada nesijuokdavo. Paklaustas, kodėl, atsakydavo, kad nėra iš ko. Bet, nors atvirai to nepripažino, Bendžaminas buvo ištikimas Kuokos draugas: įprastai sekmadienius jiedu leisdavo diendaržyje už vaismedžių sodo rupšnodami žolę ir tylėdami. Vos arkliai atsigulė, į daržinę vorele įtapsėjo motinos netekusių ančiukų šeimynėlė: tyliai cypsėdami, jie patraukė skersai daržinę, ieškodami vietelės, kurioje jų niekas nesutryptų. Didžiulė priekinė Dobilės koja paukšteliams atstojo sieną, jie sutūpė prie vidinės blauzdos pusės ir netrukus užsnūdo. Paskutinę minutę, kramsnodama gabalėlį cukraus, mažais dailiais žingsneliais atmynė ir Molė – paika, gražutė, šyva kumelė, kinkoma į dviratį ponios Džouns vežimaitį. Įsitaisiusi prie pakylės, ji ėmė purtyti baltus karčius, vildamasi atkreipti kitų gyvulių dėmesį ir į juos, ir į juose įpintus raudonus kaspinus. Paskutinė atpėdino katė, kuri kaip visada pasidairė šilčiausios vietelės ir pagaliau įsispraudė tarp Kuokos

ir Dobilės; ten ji patenkinta pramurkė visą Majoro kalbą, nesiklausydama nė vieno iš jo tariamų žodžių.

Dabar jau buvo susirinkę visi, išskyrus Možę – prijaukintą varną, miegojusį ant karties anapus užpakalinių durų. Matydamas, kad visi patogiai įsitaisė ir susikaupe laukia, Majoras kostelėjęs prabilo:

– Draugai, jau girdėjote apie keistą, vakar mano regėtą sapną. Prie jo grįšiu vėliau. Pirmiausia noriu pasakyti kai ką kita. Nemanau, draugai, kad dar daug mėnesių būsiu su jumis, tad prieš mirdamas jaučiu pareigą perduoti jums sukauptą išmintį. Ilgai gyvenau, vienas gulėdamas garde turėjau daug laiko apmąstymams ir manau galįs pasakyti, kad ne blogiau už bet kurią kitą šiandien pasaulyje esanti gyvulį suprantu gyvenimo šioje žemėje esmę. Apie tai ir noriu jums papasakoti.

Taigi, draugai, kokia ji, mūsų gyvenimo esmė? Pripažinkime: mūsų gyvenimas – varganas, sunkus ir trumpas. Mes gimstame, pašaro gauname tik tiek, kad neišleistume paskutinio kvapo, ir tie iš mūsų, kurie gali, verčiami dirbti tol, kol atiduoda visas jėgas; o kai iš mūsų nebelieka jokios naudos, būname tą pat akimirką bjauriai ir žiauriai paskerdžiami. Joks vyresnis nei vienu metų Anglijos gyvulys nežino, ką reiškia laimė ar poilsis. Joks gyvulys Anglijoje nėra laisvas. Tiesa ta, kad mūsų gyvenimas – vien kančia ir vergystė.

Bet ar tai – tiesiog gamtos dėsnis? Ar mūsų žemė – tokia skurdi, kad negali suteikti padoraus gyvenimo tiems, kurie joje gimsta? Ne, draugai, toli gražu ne! Anglijos žemė derlinga, klimatas švelnus, taigi galima užauginti édesio, kurio apščiai pakaktų gerokai didesniai pulkui gyvūnų nei tie, kurie dabar joje gyvena. Vien mūsų ūkyje puikiausiai pramistų keliolika arklių, dvi dešimtys karvių, keli šimtai avių, ir visi jie galėtų gyventi oriai ir patogiai – taip, kaip mes dabar nė neįsivaizduojame. Tad kodėl vis dar vargstame? Nes visus mūsų darbo vaisius nugvelbia žmogus. Štai, draugai, visų mūsų vargų priežastis. Ją galima įvardyti vienu žodžiu: Žmogus. Žmogus yra vienintelis tikrasis mūsų priešas. Nustumkite jį nuo gyvenimo scenos ir amžiams pašalinsite pagrindinę alkio ir pervargimo priežastį.

Žmogus yra vienintelė vartojanti, bet nieko nekurianti būtybė. Jis neduoda pieno, nededa kiaušinių, yra per silpnas traukti plūgą ir negali bėgti taip greitai, kad pagautų kiškį. Bet jis – visų gyvūnų karalius. Žmogus verčia juos dirbti ir duoda jiems tik trupinius, tik tiek, kad nebadautų, o visa kita pasilieka. Mes plušame ardami žemę, savo mėšlu ją patrešiamo, bet nė vienas iš mūsų neturi nieko ir yra plikas kaip tilvikas. Jūs, priešais mane gulinčios karvės, pasakykite, kiek tūkstančių litrų pieno davėte praeitais metais? Ir kur dingo tas pienas, kuris turėjo būti sugirdytas stipriems veršeliams užauginti? Jis visas iki pa-

skutinio lašo pradingo priešo gerklėje. O jūs, vištos, kiek kiaušinių pernai padėjote ir ar daug viščiukų iš jų išsiritę? Visi likusieji iškeliavo į turgų ir už juos gauti pinigai papildė Džounso ir jo šeimynos kišenes. Dobile, kur keturi tavo atvesti kumeliukai, senatvėje turėję būti tau ramsčiu ir paguoda? Visi, sulaukę vienu metų, buvo parduoti – nė vieno iš jų nebepamatysi. Ar mainais už keturis atvestus kumeliukus ir darbą laukuose gavai ką nors daugiau nei šykštų pašaro davinį ir gardą?

Bet mums, kad ir kaip varganai gyvename, neleidžiama net natūraliai numirti. Aš negaliu skųstis, nes esu vienas iš tų, kuriems pasisekė. Man dvylika metų, turėjau per keturis šimtus vaikų. Tai – įprastas kuilio gyvenimas. Tik joks gyvūnas anksčiau ar vėliau neišvengia aštraus peilio. Jūs, priešais mane tupintys penimi paršai, per artimiausius metus visi atsidursite ant trinkos ir žviegdami išleisite dvasią. Šį siaubą teks patirti mums visiems: karvėms, kiaulėms, vištoms, avims. Toks pat likimas laukia net arklių ir šunų. Kuoka, kai tik tavo puikieji raumenys nusilps, Džounsas nelaukęs nė dienos parduos tave dvasnų supirkėjui, šis perreš tau gerklę, nuvirs mėsą nuo kaulų ir sušers ją skalikams. O pasenusiems šunims išbyrėjusiais dantimis Džounsas pariš po kaklu plytą ir nuskandins artimiausioje kūdroje.

Taigi, draugai, argi neaišku kaip ant delno, kad visų mūsų gyvenimo blogybių šaknys yra žmonių tironija? Jei

tik atsikratytume Žmogaus, mūsų darbo vaisiai priklausytų mums. Galima sakyti, per vieną naktį taptume turtingi ir laisvi. Taigi, ką turime daryti? Dieną naktį iš visų jėgų darbuotis, kad įveiktume žmonių giminę! Štai, draugai, kokią žinią jums skelbiu: sukilimas! Neišmanau, kada jis kils, gal po savaitės, gal po šimto metų, bet esu tikras – kaip tikri šiaudai, kuriuos matau sau po kojomis, – kad anksčiau ar vėliau sulauksime teisingumo. Draugai, visą likusį, nors ir neilgą savo gyvenimą nepameskite iš akių šio tikslo. O svarbiausia, perduokite šią mano žinią tiems, kurie gyvens po jūsų, kad ateities kartos tęstų šią kovą iki pergalingos pabaigos.

Ir žiūrėkite, draugai, nepraraskite ryžto. Jokie argumentai neturėtų jūsų klaidinti. Niekada neklausykite sakančių, kad žmogus ir gyvuliai turi bendrų interesų ir kad vieno gerovė garantuoja gerovę kitiems. Visa tai – melas. Žmogus nepaiso niekieno poreikių ir žiūri tik savęs. O tarp mūsų, gyvulių, šioje kovoje tegul klesti tobula vienybė ir draugystė. Visi žmonės – priešai. Visi gyvuliai – draugai.

